

Minister fandt at være et temmelig langt Lidsrum. Jeg skal dertil blot bemærke, at da Sagen var til Forhandling i 1871—72, udtalte den daværende Finansminister sig i den modsatte Retning og mente, at det maatte være et temmelig kort Lidsrum, naar man virkelig vilde komme til en nogenlunde nøjagtig Bestemmelse af Kornets Værdi. Med Hensyn til § 13 skal jeg indrømme den høitærede Minister, at det vilde være rigtigt at sætte, at det kun var Kapitalen, som skulde frugtbargjøres paa denne Maade. Men dernæst sagde den høitærede Minister, at der var Ingen, som vilde have større Fordel af denne Lov end Sædegaardseierne, og dertil skal jeg bemærke, at vi meget vel have set — og det udtalte jeg ogsaa i mit forrige Foredrag —, at Sædegaardseierne i visse Tilfælde vilde have Fordel deraf; men jeg tror, at den høitærede Minister overdrev denne Fordel, thi vi maa jo erindre, at Fæstegodset efterhaanden er svundet betydelig ind, saa det, saavidt jeg huffer, nu kun er omtrent 30,000 Ldr. Hartkorn, og at det formindskes aarlig; i de senere Aar med et Par Tusinde Lønder om Aaret. Det vil maatte ikke blive saaledes ved, men det er dog ikke saa overordentlig stor en Del af Landets Hartkorn, at man behøver at tillægge det den Betydning, som det forekommer mig, Ministeren vilde tillægge det. Vi have ikke villet tilveiebringe nogen særlig Fordel for de mindre fremfor for de større Tiendeydere, men vi have villet, at hele dette Forhold, som har saamange urimelige Sider, skulde ordnes paa en lempelig Maade. Den høitærede Minister mente, at det var en Umulighed for Statskassen at gaa ind paa et Forslag som dette. Ja, saaledes som man nu ser paa Tingene, kan det nok være, at det er en Umulighed; men man har, som sagt, i andre Lande kunnet gaa ind paa langt mere vidtgaaende Forslag, og her hjemme hos os have vi i 1850 — som jeg før omtalte — kunnet gaa ind paa et saadant Forslag som det om Hartkornets Udvæjning, der, saa vidt jeg kan se, i Grundtrækkene gif ud paa det Samme som dette Forslag, og hvorefter ogsaa det Lyvedobbelte skulde gives i Erstatning; men det forstaar sig, der er jo desværre stor Forskiel paa 1850 og 1880. Det, der dengang kunde gaa igjennem i Danmark, har maatte ikke let ved at gaa igjennem nu. Efter Finansministerens Lante maatte det jo være umuligt nogensinde at komme til en Afsløsning af Tienden, thi det, som Statskassen kan gaa ind paa, kunne Tiendeyderne ikke gaa ind paa, og det, som Tiendeyderne kunne gaa ind paa, kan Staten ikke gaa ind paa. Det vil efter den Betragtning blive umuligt at faae Sagen ordnet; men uagtet det saaledes ser ud til, at en Ordning ikke vil kunne ske under den nuværende høitærede Minister, vil jeg dog nære

det Haab, at, hvad der er sket andetsteds, og hvad der er sket hos os i 1850, ogsaa engang igjen maa kunne ske hos os.

Finansministeren (Estrup): Den Parallel, som den ærede Ordfører for Forslagsstillerne (H. Holm) drog mellem, hvad der skete i 1850, og hvad der her er foreslaaet, forekommer mig rigtignok ikke paa nogen Maade at være tilstede, naar man vil undersøge Finansministerens Stilling ligeoverfor Spørgsmaalet; thi det er jo ganske tydeligt, at, naar Staten i 1850 kun gav det Lyve- eller det Femtendobbelte for hver Dalers forøgede aarlige Indtægt for Statskassen, saa var det en ganske god Finansoperation, hvorimod jeg oprigtig talt ikke kan se, hvorledes man kan stemple det som en god Finansoperation, saaledes som jeg ansørte før, at ombytte en Fordring paa 5 Kr. med en paa 4 Kr. Den ærede Ordfører for Forslagsstillerne mente, at, naar Forholdet var det, at, hvad Tiendeyderne kunde gaa ind paa, det kunde Statskassen ikke gaa ind paa, og hvad Statskassen kunde gaa ind paa, det kunde Tiendeyderne ikke gaa ind paa, saa kunde der aldrig blive nogen Løsning af et saadant Spørgsmaal. Det er fuldkommen rigtigt, medmindre der kommer en tredie Faktor til, nemlig, at Almenvellet kræver det og siger: Saaledes skal det være, thi saa falde alle disse andre Hensyn bort. Men der skulder det ærede Medlem Devis for, at Almenvellet virkelig kræver en saadan Ombytning som den, Forslagsstillerne foreslaa. Den ærede Ordfører for Forslagsstillerne henviser til Afgjørelsen af Tiendespørgsmaalet i andre Lande. Jeg tror, at det vilde være absolut gavnligt, hvis man ellers skal tillægge denne Henvisning nogen Betydning, om man fik paavist, hvad det i Virkeligheden er, som i andre Lande er blevet afløst. Jeg er af den bestemte Formening, at Resultatet af denne Undersøgelse vil blive, at det vil vise sig, at det, som den ærede Forslagsstiller pegede paa, langt mere har sit Sidsstykke i, hvad vi allerede for lang Tid siden have foretaget, nemlig at berøve Uelsen in natura, denne umiddelbare Lagen en Tiendedel af Afgrøden, den Karakter, som den havde af en Skat paa Fild og Dygtighed. For at fjerne dette Misforhold ere vi ogsaa gaaede den Vej, at vi have søgt hele Byrden hevet og kapitaliseret paa engang, vi have her maatte tidligere end de fleste andre Steder indset det Fordærlige heri og ere slaede ind paa den Vej at gjøre denne Udelse uskadelig og berøve den Karakteren af et Tryk og en Byrde paa den økonomiske Udvikling her i Landet. Efterat dette er sket, efterat denne Byrde altsaa er blevet til en blot Realbyrde, hvilende paa Eiendom ligesom Gammelstat, Arvefæstefgift osv., at ville drage en Parallel mellem Afsløsning af denne Byrde og Afsløsning af den